

Ján Kulík

Patróni remesiel a profesií, „sväté“ mená a pod.

Úvodom si tu musíme vyjasniť čo je *svätý*, kto je *patrón*, čo je to byť pod *patronátom* a pravda, aj evolúciu náboženstiev a výskyt *svätých* / *patrónov* v rade bývalých a súčasných náboženstiev, ako aj, *ktoré meno je „sväté“*.

Ako *svätá* osoba sa chápe tá, za ktorú sa verí, že na nejaký zvláštny spôsob je napojená na svätú realitu, ako napr. na Boha, bohov, duchovné sily, mystickú realitu a pod. Od najstarších čias, mnohé náboženstvá mali svojich svätých a to už či ich tak chápali veriaci, alebo úradná hierarchia ich vyhlasovala za takých. Ich vplyv na systém bol značný.

Každé krstné meno je „sväté“ a to bez ohľadu, či jeho pôvod siaha do doby predkresťanskej, alebo nie.

Čínsky konfucianizmus (VI. st. p.n.l.) tiež mal svojich „svätých“, ako aj taoizmus. Japonský šintoizmus tiež má „svätých“, ale ako „svätí“ sa považujú všetci veriaci. Aj dobrí a aj zlí, lebo po smrti, všetci získajú nejakú nadprirodzenú silu.

Aj budizmus má svojich „svätých“ (frakcia theravada a mahayana) a a týchto sa „verbuje“ z radov mníchov, ktorí dosiahli nirvanu. Nazýva sa ich *arhat*, čo sa bežne prekladá, ako *svätý*. Tých, čo svoju „svätosť“ odročili v snahe duševného zdokonalenia sa, nazývajú sa *bodhisattva* = budúci budovia. Frakcia *tantric* (Tibet) kruh „svätých“ si rozšírila aj na počet reinkarnovaných bývalých „svätých“.

Tiež v Indii, v hindu náboženstve *jain*, stretáme počet osôb s epítetom *sadhust* = dobrí, vznešení... a *avatar* = reinkarnovaných zosnulých „svätých“, až inkarnovaných božských bytostí, kam môžu patriť aj „svätí“ z iných náboženstiev.

Aj zoroasterizmus má svojich *fravašov* = predurčené duše, ktoré už po svojej prírode sú dobré, vznešené.

Termín *svätý* sa spomína aj v Starej zmluve a vzťahuje sa na každého Izraelského, ako osobu z vyvoleného národa. Nová zmluva pod „svätým“ chápe každého veriaceho, člena kresťanskej cirkvi.

Do VI. st.n.l. aj prví kresťania boli všetci „svätí“, avšak už v II. st. zjavuje sa tendencia nejakého rozlišovania chápaniu. Titulka „svätý“ sa začína dávať len zosnulým významným vodcom, učiteľom, martýrom... ktorých kult sa verejne uznával v jednotlivých kresťanských zboroch, ba čo viacej, aj mnohé dovedy pohanské božstvá sa „krstia“. Noví kresťania sa aj ďalej modlili svojmu starému božstvu, ale teraz to už nebol pohanský boh, lež kresťanský „svätý“. Všetko bolo nejak neorganizované. Niekde v IV. st. biskupi začínajú uplatňovať svoju kontrolu nad úradným vyhlasovaním „svätých“, čo dostáva termín *kanonizácia*. V rimokatolíckej cirkvi, od 1634. roku, podľa Katolíckej encyklopédie, od 1638. (23. marec) jedine pápežský úrad môže niekoho vyhlásiť za „svätého“, následne aj za patróna. Vtedy pápežom bol Urban VIII.

Islam je explicitný po tejto otázke. Odmietá „svätých“, avšak občas sa aj im zjavuje populárny kult klaňania sa jednotlivým „svätým“ osobám, či „priateľom Alaha - Boha“ (wali), ktorým sa pripisujú najrozmanitejšie zázračné skutky.

V okruhu historického vplyvu grecko-rímskej kultúry, hlavne v krídle katolíckeho a pravoslávneho náboženstva, „svätých“ vôbec nechýba. Je ich celá hromada. Pán Donald Attwater ich zozbieral vyše 750 a určite tam ešte niekto chýba. Možno aj tá svätá Liliana na ktorú sa mnohí pýtajú, ba spomenú aj, že je patrónkou novorodených detí. Lutujem, ale táto

osoba sa nikde nespomína a mám tu Katolícku encyklopédiu, Britanicu, International encyclopaedia, Brockhampton Press London: Dictionary of Saints (1996. rok), D. Attwater: Dictionary of Saints (1995. rok), R.E. Woodrow: Babylon Mystery Religion (1992. rok) a pozrel som sa aj na web, ale ani tam nič. Najbližšie čo som našiel je určitý sv. Lillianus a tento, počas pápeža Gregora robil na reforme kalendára. Ináč, možné je, že aj jestvovala. Veď len v starom Ríme a to len v prvý mesiac života, nad novorodieniatkom bdelo vyše 40 väčších a menších božstiev.

Kto môže byť patrónom a čo patrón znamená?

V prvom rade je to ochranca, protektor a v katolíckom náboženskom chápaní je to svätec, ako ochranca ľudí, kostolov, miest, krajín, povolání. Východiskom mu je lat. *pater* = otec.

Prvé storočia kresťanskej cirkvi sú poznačené prenasledovaním, lebo kresťanov sa chápalo za pohanov, keďže nechceli uznávať jestvujúcich bohov, nechceli sa im klaňať, prinášať obete a takto vlastne podryvali jestvujúcu systém. Kresťania sa schádzali tajne, v súkromných bytoch, na cintorínoch, v katakombách... ale neraz si aj vystavali nejaký vlastný kostolík, no tieto kostolíky neboli „zasvätené“ nejakému „svätému“. Nazývalo sa ich jednoducho, ako „Dom Boží“, „Modlitebňa“ alebo aj „Chrám Boží“ (*Kyriaca, Dominica, Oratoria...*). Väčšie stavby sa nazývalo *basilica*.

Keďže sa praktikovalo schádzanie sa pri hrobe martýrov, tieto miesta sa začínalo nazývať *kostol svätého* tej osoby, ktorá tam bola pochovaná. Verili, že tá mŕtva osoba sa v ich mene bude prihovárať k Bohu a nejak im uľahčí cestu do večnosti. Boli kresťania, ale bol tu aj zvyk, pozostatok z mnohobožstva, neobracať sa priamo na hlavného boha, ale na menších bohov, polobohov.

Postupom času, nie len chrámi, ale aj krajiny si volia svojich *nebeských patrónov*. Len vo Francúzsku sv. Martin je patrónom až vyše 3000 chrámom. (Kat. enc.)

Hodnoverný katalóg patrónov krajín zatiaľ ešte nejesvuje (Kat. enc.), ale spomenieme niekoľko. Balgicko – sv. Jozef, Kanada – sv. Anna a sv. Juraj, Čile = sv. James, Anglicko – sv. Juraj, Fínsko – Henry z Upsaly, Francúzsko – sv. Denis, Nemecko – sv. Michal, Holandsko – sv. Willibrord, Maďarsko – sv. Štefan, Írsko – sv. Patrik, Taliansko má až niekoľkých, ako napr. Lombardia – sv. Karol, Nórsko – sv. Olaf, Portugálsko – sv. Juraj, Škótsko – sv. Ondrej (Andrew), Švédsko – sv. Brigita, Španielsko – sv. James, Wales – sv. David... atď.

Patróni remesiel a profesií – spomenieme niekoľkých.

Architekti ..... sv. Tomáš .....(21. dec.)
 Astronomi .....sv. Cominic.....(4. aug.)
 Atléti ..... sv. Sebastian .....(20. jan.)
 Baníci ..... sv. Barbora .....(4. dec.)
 Bankári ..... sv. Matúš .....(21. sep.)
 Daňoví úradníci ..... sv. Matúš
 Doktorí ..... sv. Lukáš ..... (18. okt.)
 Farbiari ..... sv. Lýdia .....
 Filozofi ..... sv. Katarína.....
 Herci ..... sv. Genesis.. (25. aug.)
 Chirurgovia ..... sv. Cosma & Damian ... (27.sep.)
 Kamenári ..... sv. Štefan.....
 Kanonikovia ..... sv. Raymund Pennafort .....

Klince (výrobcovia)	sv. Cloud	
Klobučníci	sv. James	(11. máj)
Knihovníci	sv. Hieronym... ..	(30. sep.)
Kovorobotníci	sv. Eligia.....	(1. dec.)
Komikovia	sv. Vít	(15. jún)
Krajčírí	sv. Bonifác	(5. jún)
Kuchári	sv. Marta	(29. júl)
Kvetinári	sv. Dorotea	(6. feb.)
Lekárnici /apatiekári.....	sv. Gema Galgani	(11. apr.)
Lovci	sv. Hubert	(3. nov.)
Maliari / natierači	sv. Lukáš.....	(18. okt.)
Mäsiari	sv. Hadrián.....	(28. sep.)
Murári	sv. Štefan	(26.dec.)
Muzikanti	sv. Cecília	(22. nov.)
Námorníci	sv. Brendan	(16. máj)
Nosiči / porteri	sv. Krištof	
Notári	sv. Marko	(25. apr.)
Obuvníci	sv. Crispin	
Obchodníci	sv. František z Assisi... ..	(4. okt.)
Obkladači / omietkári	sv. Bartolomej	(24. aug.)
Pekári	sv. Alžbeta	(19. nov.)
Pôrodné asistentky	sv. Raymund Nonnatus.....	
Predavači kníh	sv. Ján z Boha	(8. mar.)
Právnici	sv. Ives	(19. máj)
Redaktori	sv. Ján Bosko	(31. jan.)
Robotníci	sv. Jakub	(25. júl)
Robotníci s mlatom	sv. Eloi	
Rybári	sv. Ondrej	(30. nov.)
Speváci	sv. Gregor	(12. mar.)
Stavitelia	sv. Vincent Ferrer	(5. apr.)
Sviečkári	sv. Bernard	(20. aug.)
Študenti	sv. Tomáš Aquinas	(7. mar.)
Tesári	sv. Jozef	
Tkáči	sv. Anastazia	
Upratovači, sluhovia, stolári.	sv. Anna	(26. júl)
Vedci	sv. Alžbeta	(15. nov.)
Vinohradníci	sv. Vincent Martýr.....	
Zdravotné sestričky	sv. Katarína	(30. apr.)
Zubári	sv. Apolónia	(9. feb.)
Žobráci	sv. Alexius	(17. júl)

Okrem hore spomenutých patrónov, sú tu ešte aj svätí, čo na starosti majú rozličné problémy života, ako:

dievčenské záležitosti ..... sv. Blandina,
 chlapčenské záležitosti ..... sv. Aloysius,
 na smrť odsúdených ..... sv. Dismas,

choroby prsníkov ..... sv. Agáta,
 boľenie zubov ..... sv. Apollónia,
 boľasti hrdla .....sv. Blaise (Blažej),
 boľenie očí ..... sv. Klára a Lúcia,
 proti jedu (otráveniu) ..... sv. Benedikt,
 proti uhryznutiu psom .... sv. Hubert,
 proti reume .....sv. Jakub,
 pri uštipnutí hadom ..... sv. Hilary,
 slepota .... sv. Rafael,
 rakovina.... sv. Peregrín,
 kŕče....sv. Móric,
 hluchota .....sv. Cadoc,
 epilepsia ..... sv. Vítus,
 horúčka ..... sv. Juraj,
 choroba nôh ..... sv. Viktor,
 žľčové kamienky .....sv. Liberius,
 lámka ..... sv. Ondrej,
 hlavybôľ..... sv. Denis,
 srdcové choroby ..... sv. Ján z Boha,
 maloumstvo ..... sv. Dympna,
 Kožné choroby ..... sv. Roch,
 sterilita ..... sv. Giles atď. atď.

V rámci katolíckej cirkvi patróni nie sú univerzálni, ale jestvujú určité regionálne odchylky, čiže, ako hovorí Katolícka encyklopédia, tento zoznam nie je perfektný. Táto encyklopédia spomína aj ďalších patrónov a to:

Sv. Jozef v roku 1870. bol pápežom Piusom X. vyhlásený za patróna katolíckej cirkvi. Pápež Leo XIII. v 1880. roku ustanovil až niekoľkých patrónov a to: Sv. Tomáš Aquinas sa stal patrónom škôl, vyšších škôl a univerzít. 1. mája roku 1885. sv. Vincent sa stáva patrónom charitatívnych organizácií. Sv. Kamilus z Lellis na starosť dostal chorých a aj tých, čo sa o nich starajú (22. jún 1886.). „Svätá rodina“, ako vzor kresťanským rodinám stáva sa patrónom v 1892. roku. Sv. Peter Claver v roku 1896. sa stáva patrónom misionárov medzi černochochmi v Afrike... a sv. Francis Xavier v roku 1904. sa stáva patrónom rozširovateľov viery. Tu sme ani zďaleka nevyčerpali všetkých „svätých“ a to len zo západného krídla kresťanov. Pravoslávni majú rad svojich, ako aj Gréci, Kopti... kresťania Sýrie, vôbec Blízkeho a ďalekého východu a sú „svätí“ aj v Severnej a Južnej Amerike atď.

Stojí spomenúť, že v Anglicku, skorej reformácie, bolo až 40 tisíc patrónov. Viacej, ako malo antické Grécko, alebo Rím, lebo keď si uvedomíme, že hlavným bohom Grékov bol Zeus, Rimanom Jupiter, ale vedľa nich tu boli „menší“ bohovia, polobohovia, patróni a pod. časom aj kresťanská cirkev preberá ich prax. S týmto skoncovalo protestantské hnutie a ako svätí, zostali len apoštoli. Katolícka cirkev si je vedomá (spomína to aj Kat. encyklopédia, Britanica..., že protestanti sa im uštipačne posmievať a vidia v nich, v ich praxe, len pohanský zvyk. Same sochy „svätých“ (pravoslávny majú ikony), ktorým sa modlia. V tých sochách protestanti vidia svoj druh modlárstva, pohanstva, mnohobožstvo... lebo ak, či keď je Boh Všemohúci,

Všadeprítomný... na komunikovanie s ním pravý kresťan nepotrebuje „sprostredkovateľov“, „lobistov“ a pod. Nás však toto nezaujíma. Nech sa s tým trápia iní, zodpovednejší. Pýtali ste sa na **svätých, patrónov...** a prinášame vám to tak, ako je podané v rozličných zdrojoch. (Spomenuli sme ich v úvode.)